

แบบรายงานผลการพัฒนาความรู้ของข้าราชการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๒
 รอบการประเมินที่ ๑ / ๒๕๖๘ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๗ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๘
 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ชื่อ-นามสกุล นางสาวอรอนงค์ บัวดำ ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
 หน่วยงาน กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๒
 หัวข้อการพัฒนา แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 วิธีการพัฒนา การฝึกอบรมพัฒนาทางไกลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ e-Training
 วันที่พัฒนา ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ สถานที่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๒
 หน่วยงานที่จัดอบรม กรมพัฒนาที่ดิน
 วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้เรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ แหล่งน้ำในไร่นา
 นอกเขตชลประทาน

๒. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปสื่อสาร และ
 ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้

สรุปสาระสำคัญ

ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาความรู้

๑. ได้รับทักษะความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๒. สามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และสามารถนำไปสื่อสารและถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่นได้

(นางสาวอรอนงค์ บัวดำ)

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

(นางสาววัญดรชน เอี่ยมวรการ)

ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน

แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

1

ความสำคัญของโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมพัฒนาที่ดิน จัดทำโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2547 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ บรรเทาปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร ซึ่งจะพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ในการกักเก็บน้ำ คุณภาพของน้ำ รวมทั้งความพร้อมของเกษตรกรในการกำหนดพื้นที่ขุดสระน้ำในไร่นาขนาด 1,260 ลบ.ม. โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย 2,500 บาท/บ่อ

2

ฐานข้อมูลโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

โปรแกรมระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเป็นเครื่องมือที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายโครงการ ไปจนถึงการสรุปข้อมูลความสำเร็จของการดำเนินโครงการ มีเครื่องมือต่างๆ ช่วยให้เกษตรกรสามารถส่งคำร้องขอรับบริการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานได้อย่างสะดวกผ่านระบบออนไลน์ และทุกหน่วยงานของกรมพัฒนาที่ดินที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสามารถทำงานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง และตรวจสอบได้ โดยสามารถเข้าไปบันทึกข้อมูลได้ที่ <https://www.idd.go.th/eService/index.html> สำหรับผู้ใช้งาน 4 กลุ่ม ได้แก่

1. กองแผนงาน กำหนดเป้าหมายจำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ประจำปีงบประมาณ
2. เกษตรกร ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
3. สถานีพัฒนาที่ดิน คัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสม
4. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ตรวจสอบรายชื่อเกษตรกรและส่งต่อข้อมูลให้แก่กองแผนงาน

3

หลักการคัดเลือกพื้นที่

1. เป็นพื้นที่ทำการเกษตรและมีเอกสารสิทธิ์ที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้ ได้แก่ โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 น.ส.3 ก. น.ส.3 ข.) แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ (น.ค.3 กสบ.5) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01 ส.ป.ก. 4-14 ส.ป.ก. 4-18) ใบจอง (น.ส.2 น.ส.2 ก.) พื้นที่ คทช. และพื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร รวมทั้งเอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากรกรมป่าไม้และกรมอุทยาน
2. เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ หรือแล้งซ้ำซาก
3. เป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของดินที่มีผลต่อปริมาณน้ำที่จะกักเก็บได้ ตามระดับความเหมาะสมของดิน ได้แก่ ความชื้นน้ำของดิน (Permeability) ปริมาณหินพื้นที่ใล่ล่อยบนดิน ความลาดชันของพื้นที่(ไม่ควรเกิน 15%) และเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเลว เลว และเลวมาก หลีกเลียงพื้นที่ที่เป็นดินทรายจัด พื้นที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม พื้นที่ซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่
4. กรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน 3 เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ 2 เมตร เช่น ก่อสร้างสระน้ำขนาด กว้าง 25 เมตร ยาว 28 เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการที่มีขนาดไม่น้อยกว่า กว้าง 29 เมตร ยาว 32 เมตร ส่วนในกรณีขุดสระน้ำลึกเกิน 3 เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

4

รูปแบบการก่อสร้าง

งานดินขุด คือ การขุดดินให้ได้ขนาดความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้าง ตามที่กำหนดในแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นที่เก็บกักน้ำ โดยมีข้อกำหนด ดังนี้

ข้อ 1. ลาดด้านข้าง การขุดดินจะต้องมีความมั่นคงไม่เกิดการเลื่อนไถลของลาดตลิ่ง การขุดดินความลึกไม่เกิน 3 เมตร สามารถใช้ลาดด้านข้าง 1:1 1:1.5 และ 1:2 การกำหนดความลาดด้านข้างของดินขึ้นอยู่กับชนิดของดินที่จะขุด โดยมีข้อนำว่าดินเหนียวปนทรายควรมีลาดด้านข้าง 1:2

ข้อ 2. ความลึกการขุดดิน หากลึกเกิน 3.00 เมตร ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

ข้อ 3. การขุดดินใกล้แนวเขตที่ดินของผู้อื่น จะต้องมียะของขอบสระน้ำ ห่างจากแนวเขตที่ดินผู้อื่น ไม่น้อยกว่า 2 เท่าของความลึกสระน้ำ และนำดินที่ขุดมาถมเป็นคัน ล้อมรอบสระน้ำหรือปรับพื้นที่ภายในแปลงให้เรียบร้อย

ข้อ 4. การขุดดิน ถ้าพบโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ซากดึกดำบรรพ์ หรือแร่ ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจหรือทางการศึกษาในด้านธรณีวิทยา ให้ผู้ขุดดิน ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

5

กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทานในพื้นที่

1. การรับสมัครเกษตรกร :

- เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการรับสมัคร
- สำรวจความต้องการของเกษตรกร
- กรอกใบสมัคร และเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การตรวจสอบพื้นที่ : ลักษณะเอกสารสิทธิ์พื้นที่ขุดอยู่นอกเขตชลประทานหรือไม่ ประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำของพื้นที่นั้น

3. การยกเลิก และการสละสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ :

- เกษตรกรแจ้งความต้องการยกเลิกการขุดโดยกรอกแบบฟอร์มใบยินยอมสละสิทธิ์พร้อมเหตุผลความจำเป็นในการขอยกเลิกเข้าร่วมโครงการฯ
- สถานีพัฒนาที่ดิน เสนอรายชื่อเกษตรกรสละสิทธิ์ และรับสิทธิ์แทนต่อผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต เพื่ออนุมัติ

4. กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง 8 ขั้นตอน :

- รายงานความต้องการ แจ้งเหตุความจำเป็นต้องใช้พัสดุ กำหนดรายละเอียดพัสดุ จัดทำ TOR
- รายงานขอซื้อขอจ้าง
- ดำเนินการซื้อจ้าง
- คณะกรรมการสรุปผลการพิจารณา
- ทำสัญญาซื้อจ้าง
- ดำเนินการตามสัญญาซื้อจ้าง
- การส่งมอบ/ตรวจรับ
- เบิกจ่ายเงิน

5. การขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน : ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดิน แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้าง/คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และมอบหมายผู้ควบคุมงาน/ผู้ช่วยควบคุมงาน

6. การติดตามผลการขุดสระน้ำ

ตรวจสอบการปฏิบัติงาน

ตรวจงานโดยกรรมการที่ได้รับมอบหมาย

ตรวจผลงาน

ทำใบรับรองผลการปฏิบัติงาน

รายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบและสั่งการ

การใช้ประโยชน์แหล่งน้ำและบูรณาการการพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกร ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง